

Новата сръбска литература.

(Според професор Карасек)

Сръбското художествено слово, в своето едновековно развитие до днес, отбелязва големото значение за сръбската литература и мисъл — на Вук Караджич, на негова ученик Даначич и на Доситей Обрадович, живял от 1740 — 1811 година. Великия сърбин Обрадович, първи от южните славяни признава значението на народния език. Той е привърженик на Западно-Европейските идеи от своето време, обичал просветата, отличавал се с дарование да действува успешно за пробуждането на националното самосъзнание у своя народ. Измъчван от жажда за знания и просвета, той от душа се стремил към новото в чуждите страни и остава верен син на родината си през цел живот, по онова бурно време, когато Сръбският народ под ръководството на Карагеоргиевича е водил енергична борба за освобождение от турското иго.

Началото на сръбската литература е тясно свързано със имената на Лайпциг и Виена. Първите книги на Обрадович, по политически и технични причини са печатани в Лайпциг. Първият сръбски вестник, както и трудовете на Вук Караджич са печатани във Виена.

През 1783 година Д. Обрадович издал в Лайпциг описание на своя живот, богат със приключения. Родом е от Банат. Сирак, отива в манастир, гдето се отдава на четене Св. Писание. Става монах, ала скоро напуска манастиря, измъчван от жажда по нови впечатления. Отива в Загреб, гдето изучил латински език; после се преселя в Далмация и става там учител. Тук той превежда Йоана Златоуста на сръбски език. Той имал силно желание да иде в Атон, но попада в Смирна, гдето три години се учил у гърка Ерофея. Руско-турската война го принуждава да иде в Албания, гдето изучава албански език и писал със Кирилицата. От тук отива в Виена, гдето в продължение на шест години преподавал сръбски и гръцки език. След това през Италия отива в Константинопол, но там го заваря чума, която го принудила да мине през Молдава и Львов и отива в Лейпциг и Хале, гдето в университетите на тия градове слушал философа Ебергарт и професор Борн. После той живял в Англия, Виена и през 1788 г. в Русия. През това време напечатал в превод Езопа и превеждал Лесинга. От последния превел „Дамон на